

Een scherpe gelaagdheid in de toplaag van een dicht viltpakket geeft na verloop van tijd altijd problemen met de grasmat. De Quickscan maakt dit vroegtijdig zichtbaar.

De samenstelling van de grasmat is voor de gebruiker niet zo belangrijk, wel voor de beheerder.

Quickscan maakt ook zichtbaar wat je niet ziet

Met een breed scala aan maatregelen moet de golfbaan speelbaar blijven en de kwaliteit verbeteren. Maar hoe bepaal je wanneer welke maatregelen nodig zijn en hoe, waarmee en hoe vaak? En wat levert al dat werk op? Een Quickscan maakt de kwaliteit zichtbaar.

TEKST: ERNST BOS EN GERARD SCHOENAKER – FOTO'S: IPC GROENE RUIMTE

Het beheer en onderhoud van de golfbaan is gericht op het in stand houden of verbeteren van de bestaande toestand. 'De toestand' omvat zaken als de speelbaarheid, het verzorgingsbeeld, de kosten van beheer en onderhoud van de baan, het machinepark en dergelijke. Om te kunnen sturen en evalueren is informatie nodig over de actuele stand van zaken, maar ook over het doel van beheer en onderhoud. In principe kunnen alle vragen die de beheerder of hoofdgreenkeeper zichzelf voortdurend stelt, worden gereduceerd tot een drietal kernvragen: Wat heb ik? Wat wil ik? Wat moet ik doen? Natuurlijk is elke vraag verder te verfijnen en zijn de antwoorden vaak complex. In essentie kan elk beheervraagstuk echter tot deze kernvragen worden teruggebracht. Om met name het 'wat moet ik doen' goed te kunnen bepalen, is het noodzakelijk om zowel de actuele situatie als de beheerdoelstellingen zo helder en meetbaar mogelijk te beschrijven.

Dat gebeurt, voorzichtig uitgedrukt, niet op alle golfbanen even uitgebreid en zorgvuldig. Het is ook lastig, maar wel heel nuttig.

Wat moet ik doen?

De absolute kernvraag voor elke beheerder is: Wat moet ik doen? Het antwoord op deze vraag is de basis van elk onderhoudsplan. Andere informatie in het onderhoudsplan over tijdstippen, frequenties, machinekeuze, afstellingen en dergelijke zijn afgeleiden. Ook belangrijk, maar je moet eerst bepalen welke maatregelen noodzakelijk zijn. Je kunt natuurlijk het onderhoud blijven doen zoals het altijd is uitgevoerd. Als de leden/spelers daarmee tevreden zijn, waarom zou je dan iets veranderen? Een hoofdgreenkeeper of baanmanager moet echter door de tevredenheid van de spelers heen kijken. Hij heeft immers ook de verantwoordelijkheid voor de langere termijn. Over vijf of tien jaar moeten de spelers nog steeds tevreden zijn over de kwaliteit van de baan,

zonder dat hiervoor elk jaar meer kosten worden gemaakt? Terreinomstandigheden, weersomstandigheden, bespelingsdruk en vele andere factoren zorgen ervoor dat de golfbaan voortdurend verandert en ontwikkelt. Dat betekent dat als het beheer en onderhoud gelijk blijven, de greens en andere spelonderdelen in de loop der tijd minder uniform worden. Dat is een ongewenste ontwikkeling. Daarom is gericht beheer noodzakelijk, soms voor individuele spelonderdelen. Gericht beheer wordt een stuk eenvoudiger als de gewenste situatie (het doel, wat wil ik?) en uitgangssituatie (wat heb ik?) duidelijk zijn. Ter vergelijking: als je niet weet dat je in Delfzijl moet uitkomen, en niet weet of je vanuit Zierikzee of vanuit Kerkrade vertrekt, dan kan geen tomtom of routeplanner je de weg wijzen. Dan eindigt de reis naar het noorden wellicht onbedoeld in Moddergat of Ganzedijk.

Wat wil ik?

Om richting te geven aan beheer en onderhoud, is het van belang om heldere en liefst meetbare doelen te formuleren. Dat is lastig en op de golfbaan is het ook nog allerm minst gemeengoed om beheerdoelstellingen zo concreet te formuleren. De Quickscan dwingt beheerders om hierover na te denken. Omdat niet alleen de bestaande situatie aan de hand van een aantal relevante criteria wordt beschreven, de resultaten worden ook getoetst aan normen of referentiewaarden. Voor de spelonderdelen worden in het NGF-Vademecum waarden gegeven voor stimp en maaihoogte voor 'normale' omstandigheden en voor wedstrijden. Deze criteria hebben direct betrekking op het spel. Ze hebben echter maar betrekking op een klein deel van het totale baanbeheer. De ervaring met een aantal jaren Quickscans op verschillende soorten grasvelden heeft geleerd dat onderscheid kan worden gemaakt tussen gebruikskwaliteit en beheerkwaliteit.

Gebruikskwaliteit

De gebruikskwaliteit heeft vooral betrekking op de directe speelbaarheid en het 'visuele beeld' van de baan. Golfers willen het liefst het hele jaar een goed speelbare, mooie en goed verzorgde baan. De aanduidingen 'mooi' en 'goed verzorgd' zijn al gauw aanleiding voor

discussie, omdat de perceptie en verwachtingen nogal persoonsgebonden zijn. Breed gedragen beheerdoelstellingen formuleren is op deze punten lastig, maar erg zinvol. Zeker als het onderhoud van de baan wordt uitbesteed is het van belang dat baanbeheerder en aannemer hetzelfde beeld hebben bij 'goed verzorgd'. Waar het gaat om de directe speelbaarheid is het formuleren van concrete doelstellingen gemakkelijker. Bijvoorbeeld: de grasmat moet gesloten zijn, het gras moet de bal 'houden', de toplaag moet voldoende draagkrachtig zijn en de stimp op de greens moet liggen tussen zes en acht. Deze eisen laten zich vertalen naar concreet meetbare waarden. Er kunnen dus referentiewaarden of normen worden vastgesteld.

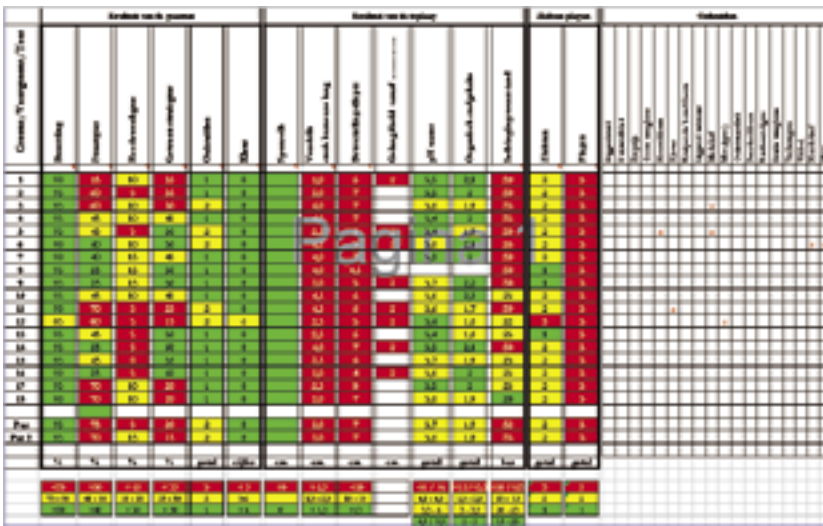
Beheerkwaliteit

Voor de langere termijn is vooral de beheerkwaliteit van belang. De beheerkwaliteit omvat vanzelfsprekend de gebruikskwaliteit: het spel moet immers goed kunnen worden uitgevoerd. Maar als beheerder heb je ook te maken met de kwaliteitsontwikkeling op langere termijn en het handhaven van de gewenste kwaliteit (tevreden gebruikers) tegen aanvaardbare kosten. Voor een goed beeld van de beheerkwaliteit is het noodzakelijk om gedetailleerder te kijken naar de grasmat, maar ook naar

de toplaag en soms nog dieper in de grond. Hier vind je belangrijke informatie over de staat van onderhoud, de kwaliteitsontwikkeling van de grasmat en mogelijke toekomstige problemen.

Normen en referentiewaarden

Voor zowel de gebruikskwaliteit als de beheerkwaliteit zijn de meest relevante en meetbare criteria gekozen. Hiervan zijn in het veld meetbaar: bedekking (%) van de totale grasmat, de soortensamenstelling, indringingsweerstand, dikte van de viltlaag, diepte van de beworteling en storings in het profiel. Daarnaast leveren de rapporten voor bemestingsonderzoek en granulaire analyse belangrijke informatie. Omdat algemeen geldende normen of referentiewaarden ontbreken, heeft IPC Groene Ruimte deze voor een aantal criteria zelf vastgesteld. Uiteindelijk bepaalt echter elke golfbaan zelf aan welke referentiewaarden de resultaten van de Quickscan worden getoetst. Het helder en meetbaar beschrijven maakt de doelen controleerbaar en de inspanningen evalueerbaar, waardoor het ook gemakkelijker is om over beheer en onderhoud te communiceren en draagvlak te creëren. Zowel binnen het greenkeeperteam als met de baanmanager of baancommissaris of een aannemer die onderhoudswerkzaamheden uitvoert.

De kleurcodering geeft in een oogopslag een indruk van de kwaliteit van de greens en geeft aan op welke punten aanpassing van het onderhoud nodig is.

Wat heb ik?

IPC Groene Ruimte gebruikt Quickscans vooral om met een beperkte inspanning de beheerssituatie in kaart te brengen. Op de golfbaan wordt voor de green, tees, voorgreens en fairways meestal een gestandaardiseerd format gebruikt. Afhankelijk van de situatie kunnen echter criteria worden toegevoegd of weggelaten. De meeste criteria geven informatie over de beheerkwaliteit: samenstelling grasmat (grassen, kruiden), aanwezigheid van vilt en gelaagdheid in het profiel, diepte en vitaliteit van worteling, mate van verdichting, voorkomen van ziekten en plagen. Daarnaast wordt informatie vastgelegd over de totale vegetatiebedekking, de kleur van het gras. Voor een compleet beeld worden bovendien de meest recente gegevens van pH en organische stofgehalte opgenomen. Alle gegevens worden in getalswaarden vastgelegd. In de grasmat zelf zijn dit voornamelijk percentages, onder het maaiveld zijn het vooral millimeters en centimeters. Met betrekking tot bijvoorbeeld ziekten en plagen en onkruiden is er sprake van een 'expert judgment of deskundigenoordeel'. Hierin wordt bijvoorbeeld rekening gehouden met de aard van de aantasting, de ontwikkelingsfase, de tijd van het jaar en de weersomstandigheden.

Kleurcoderingen

Door alle verzamelde waarden te toetsen aan vooraf (in overleg met beheerder)

vastgestelde referentiewaarden, ontstaat een gedetailleerd beeld. Het gebruik van kleurcoderingen geeft snel overzicht van het geheel. De rode vlakken zijn altijd reden om gerichte actie te ondernemen, de gele zijn op z'n minst aanleiding voor verhoogde waakzaamheid. De kwaliteit van de grasmat is voor een deel van invloed op de directe gebruikskwaliteit. Punten als een te dikke viltlaag, beperkte worteling, verdichting, gelaagdheid in de toplaag en een ongunstig organische stofgehalte, zeggen vooral iets over de beheerkwaliteit.

Een ongunstige score op één of meerdere van deze punten is meestal een

voorbode voor toekomstige beheerproblemen. Tijdig ingrijpen kan bijvoorbeeld voorkomen dat de grassoortensamenstelling verandert of dat de worteling verder afneemt, waardoor de grasmat erg kwetsbaar wordt. Dit leidt al snel tot hogere kosten voor beheer en onderhoud, omdat steeds meer inspanning nodig is om de greens bespeelbaar te houden (als dat al mogelijk is) of omdat onnodig vroeg renovatie noodzakelijk is. Omdat alle speeloppervlakken (greens, tees, fairways) individueel in kaart zijn gebracht, kan worden bepaald of maatregelen nodig zijn voor alle greens of dat juist één of enkele greens een afwijkende behandeling vragen. Organisatorisch is een dergelijke aanpak wat lastiger dan alle greens op dezelfde wijze te behandelen. Het is echter de enige manier om vanuit een verschillende uitgangssituatie een zo groot mogelijke uniformiteit te bereiken. Door de Quickscan herhaaldelijk uit te voeren in dezelfde periode van het jaar, kan de kwaliteitsontwikkeling worden gevolgd. De resultaten van het uitgevoerde onderhoud worden meetbaar, waardoor goed geëvalueerd kan worden wat het effect is van bepaalde maatregelen. Ook hier geldt: meten is weten! 🏌️

Ernst Bos en Gerard Schoemaker zijn trainer-adviseur golfbanen en sportvelden bij IPC Groene Ruimte in Arnhem. Meer informatie: telefoon (026) 3550100 of www.ipcgroen.nl

Wat is een Quickscan?

De Quickscan is een instrument om snel en objectief relevante beheer informatie te verzamelen en vast te leggen. Op golfbanen is de Quickscan tot dusver vooral bekend voor toepassing op de greens. De inzet van dit instrument is echter breder: er zijn ook Quickscans uitgevoerd voor andere baanonderdelen, arbeidsomstandigheden, boomveiligheid en de flora- en faunawetgeving. De Quickscans vormen een onderdeel van het Green Circle Concept waarmee IPC Groene Ruimte wil bijdragen aan kwaliteitsverhoging van golfbanen, sportvelden en andere terreintypen en gebruiksfuncties in de buitenruimte.

Toepassingen van de Quickscan?

1. Basis voor eigen beheer- en onderhoudsplannen van terreinen en voorzieningen.
2. Eenmalig beoordelen actuele kwaliteit / onderhoudstoestand, bijvoorbeeld bij aanbesteden/aannemen van onderhoudswerkzaamheden.
3. Toetsen actuele kwaliteit aan beheerdoelstellingen.
4. Monitoren van kwaliteitsontwikkeling in de loop der jaren, bijvoorbeeld in het kader van een kwaliteitszorgcyclus.
5. Evalueren resultaten van beheer en onderhoud.
6. Objectieve meetmethode bij proeven met beheer en onderhoud.